

Oslo, 22. mars 2017

Saksnr. 20150664

PROSESSKRIV
TIL
OSLO TINGRETT

Saksøker 1: Foreningen Greenpeace Norden
BOX 15164
104 65 Stockholm
Stockholms län

Prosessfullmektig: Advokat Cathrine Hambro
Wahl-Larsen Advokatfirma AS
Fridtjof Nansens plass 5
0160 Oslo

Saksøker 2: Natur og Ungdom
Torggata 34
0183 OSLO

Prosessfullmektig Advokat Emanuel Feinberg
Advokatfirmaet Glittertind AS
Postboks 1383 Vika
0114 Oslo

Saksøkt: Staten ved Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 Oslo

1. INNLEDNING

Vi viser til prosesskriv fra Regjeringsadvokaten datert 17. februar 2017 med frist for å inngi kommentarer fastsatt til 24. mars 2017.

2. FAKTAAVKLARING

I Miljøorganisasjonenes prosesskriv av 19. januar 2017 ble det fremhevet at staten ikke har kommentert vesentlige faktiske forutsetninger for kravet som er fremmet i saken. Staten ble derfor provosert til å gi sine kommentarer til disse.

Til dette har staten nå kun gitt uttrykk for at saken vil føres med utgangspunkt i statens nåværende klimapolitikk og i den sammenheng henvist særlig til Meld St. 13 (2014-2015), Prop. 115 S (2015-2016) og Innst. 407 S (2015-2016) der «de seks punktene saksøker tar opp særlig [er] drøftet».

Dette bidrar kun i begrenset grad til oppklaring. Selv om dette kan bidra til å klargjøre enkelte av standpunktene, er det ikke uten videre klart hva statens standpunkt er etter en gjennomgang av denne dokumentasjonen, og enkelte av anførselene er ikke en gang drøftet. Staten må i det minste kunne bidra ved å avklare sin forståelse budskapet i disse dokumentene.

Miljøorganisasjonene har som kjent bedt staten avklare sitt standpunkt til seks påstander. Vi vil i det følgende fortløpende kommentere disse i lys av ovennevnte dokumentasjon.

1. *Dersom verdens samlede klimautslipp ikke reduseres tilsier omforent vitenskapelig materiale at det vil skje en irreversibel global oppvarming med helt uakseptable konsekvenser (...).*

Felles for dokumentene staten har henvist til er at det tar utgangspunkt i at verden står overfor omfattende klimautfordringer med et presserende behov for tiltak/endring. Eksempelvis starter Meld. St. 13 (2014-2015) med å vise til følgende:

«Ifølge FNs klimapanel utvikler de globale utslippene av klimagasser seg i dag på en måte som vil føre til at temperaturøkningen vil overstige to grader. Verden risikerer svært alvorlige, irreversible konsekvenser».

Selv om dette formelt sett er en henvisning til FNs klimapanelers konklusjoner, legger vi til grunn at Staten ikke vil bestride konklusjonene fra FNs klimapanel. Dermed legger vi til grunn at Staten er enig i ovennevnte påstand. Staten **bes** bekrefte eller avkrefte denne forståelsen.

2. *Det er nødvendig å holde økningen i den globale gjennomsnittstemperaturen godt under 2 grader celsius (...) og tilstrebe å begrense temperaturøkningen til 1,5 grader celsius (...).*

Denne påstanden følger av Paris-avtalen, som Norge har ratifisert gjennom dokumentene Staten har henvis til. Vi forstår staten derfor slik at staten også her vil være enig i påstanden. Staten **bes** bekrefte eller avkrefte denne forståelsen.

3. *Dersom det globalt slippes ut mer enn 1000 gigatonn CO₂ i forhold til samlet global utslippsmengde slik den var i 2011, vil verden mest sannsynlig ikke kunne innfri togradersmålet (...).*
4. *Dersom det globalt slippes ut mer enn 400 gigatonn CO₂ i forhold til samlet global utslippsmengde slik den var i 2011, vil den globale oppvarmingen mest sannsynlig overstige 1,5 °C (...).*

På side 5 i Innst. 407 fremgår følgende:

«Komiteen viser til at FNs klimapanelers femte hovedrapport som slår fast at dersom det skal være sannsynlig å overholde togradersmålet, må verdens samlede utslipp av CO₂ fra 2011 og fremover holdes under om lag 1000 gigatonn. Det tilsvarende karbonbudsjettet» for å tilstrebe å begrense temperaturøkningen til 1,5 grader celsius er på om lag 400 gigatonn CO₂»

Det fremgår ikke spesifikt hvordan staten stiller seg til denne konklusjonen, men ettersom den blir henvist til som en del av beslutningsgrunnlaget som ratifiserer Paris-avtalen, legger vi til grunn at staten ikke vil bestride denne konklusjonen. Staten **bes** bekrefte eller avkrefte denne forståelsen.

5. *CO₂-utslippet fra alle reservoarene i dagens operative olje- og gassfelt (altså eksklusive kull) vil føre til en global oppvarming på over 1,5 grader celsius sammenlignet med førindustriell tid (...).*

Vi kan ikke se at dette er kommenter i noe av det materialet staten har henvist til. Statens svar bidrar således på ingen måte til å belyse hvordan staten forholder seg til denne anførselen. Vi **gjentar** derfor vår oppfordring om at staten kommenterer dette standpunktet.

6. *Redusert olje- og gassproduksjon i Norge vil føre til signifikant utslippsreduksjon. Med andre ord vil ikke slik redusert produksjon kun føre til tilsvarende økt produksjon i andre land (...).*

Tilsvarende som for forrige punkt kan vi ikke se at dette er kommenter i noe av det materialet staten har henvist til. Statens svar bidrar således på ingen måte til å belyse hvordan staten forholder seg til denne anførselen. Vi **gjentar** derfor vår oppfordring om at staten kommenterer dette standpunktet.

3. SAKSBEHANDLING – LISENSVEDTAKETS KLIMAEFFEKT

Under punkt 6 i Miljøorganisasjonenes proesskriv av 19. januar 2017 påpekes det at Lisensvedtakets klimaeffekt knapt er drøftet i forvaltningsbehandlingen om ledet frem til Lisensvedtaket. I den forbindelse **provoserer** vi eventuell dokumentasjon som eventuelt berører klimaeffekten av Lisensvedtaket utover et kort avsnitt i Meld. St. 36 (2012-2013).

Vi kan ikke se at dette er kommentert i statens prosesskriv, og vi **ber** staten bekrefte eller avkrefte dette er eneste vurdering av Lisensvedtakets klimapåvirkning i saksbehandlingen forut for Lisensvedtaket.

4. SÆRLIG OM ØKONOMI

Det fastholdes at også økonomiske vurderinger er relevante ved anvendelsen av § 112. Under enhver omstendighet er det klart at Lisensvedtaket bygger på økonomiske vurderinger i hht petroleumslovens § 3-1, jf 3-3, som uttrykkelig henviser til «økonomiske virkninger». Petroleumslovens bestemmelser må nødvendigvis fortolkes på bakgrunn av Grunnlovens § 112, og petroleumsloven er relevant ved vurderingen av lisensvedtaket i forhold til § 112. Utvilsomt er det også forskjell på et vedtak som har negative miljø- og klimakonsekvenser og samtidig en samfunnsøkonomisk gevinst og et vedtak som har de samme negative effektene, men ingen økonomisk gevinst.

Det opplyses fra statens side at det ikke er foretatt noen spesifikk samfunnsøkonomisk analyse i forbindelse med Lisensvedtaket, dog slik at det gjøres løpende samfunnsøkonomiske vurderinger knyttet til petroleumspolitikken generelt.

Staten må opplyse om dette skyldes at

- dokumentene det er henvist til i prosesskriv av 17. februar 2017 som behandler økonomi, i sum oppfyller kravet til samfunnsøkonomisk analyse slik dette på det aktuelle tidspunkt ble behandlet i rundskriv R-109/2005, «Behandling av kalkulasjonsrente, risiko, kalkulasjonspriser og skattekostnad i samfunnsøkonomiske analyser» (nå erstattet av R-109/14)

eller om

- prinsippene for samfunnsøkonomiske analyser som rundskrivet beskriver og henviser til ikke gjelder for Lisensvedtaket og i så tilfelle hvilke prinsipper som gjelder for økonomiske utredninger for så vidt gjelder dette vedtaket.

De opplysningene som her etterspørres *verken* petroleumspolitiske eller klimapolitiske. Det er snakk om å avklare hvilke prinsipper som etter statens mening er styrende for

forvaltningen på det aktuelle område, jf petroleumslovens § 3-3 jf § 3-1 som fastslår at «økonomiske virkninger» skal utredes.

-----oo0oo-----

Dette prosesskriv er sendt til Oslo tingrett via Aktørportalen. Det er også sendt per e-post til motpartens prosessfullmektiger.

Wahl-Larsen Advokatfirma AS

Advokatfirmaet Glittertind AS

Cathrine Hambro
advokat

Emanuel Feinberg
advokat